

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 2

April 1973

71. årg.

Redigert av Ole Lie

DET NORSKE MYRSELSKAPS ÅRSMELDING FOR 1972

Innledning.

Ved innledningen av årsmeldingen for 1972, som er Selskapets 70. arbeidsår, går også tankene betydelig lengre tilbake. Året 1972 var nemlig et jubileumsår for Selskapet. Vi kan følge en bestemt linje i hovedtrekkene i virksomheten gjennom de 70 årene. Den første utformingen av Selskapets formålsparagraf, å virke for tilgodegjørelse av landets myrer, gjelder fremdeles. Beretningene om arbeidsoppgavene viser likevel at Selskapet har tilpasset virksomheten etter de aktuelle forhold i tidene. I forbindelse med 70 års jubileet er det utgitt en melding om de siste 20 års historie ved tidligere direktør i Selskapet, dr. agr. Aasulv Løddesøl.

Selskapets virksomhet har de senere år også vært gjenstand for ny tilpassing og utvidelse. Enkelte arbeidsoppgaver, som veiledning og undersøkelser vedr. brenntorvdrift, har nå liten interesse. Derimot har forskjellige nye anvendelsesformer for torv av strøtorvtypen, stadig blitt mer aktuelle og krever en betydelig innsats fra Selskapet.

Det er også stigende interesse for utnyttelse av myr til dyrking bl.a. til fellesbeiter og fôr dyrking. Undersøkelser og planlegging i denne forbindelse opptar en meget stor del av konsulenttjenesten.

Nydyrking av myr under mindre gode forhold og problemer som, av forskjellige grunner, oppstår på tidligere dyrket myr, krever sterkere og sterkere innsats på forsøks- og forskningssektoren.

Benyttelse av myrarealer til anleggsområder bl.a. idrettsplasser har også ført til mange oppdrag med undersøkelser og planlegging. Myrarealene i miljøsammenheng, eller til vitenskapelige og biologiske formål, har naturlig også interessert Selskapet. Miljøverndepartementet (tidligere Kommunaldepartementet) har gjennom de siste 3 år engasjert Selskapet til slike undersøkelser og registreringer i Nord-Norge. Dessuten har Myrselskapet i visse saker av nevnte

karakter, i andre deler av landet, blitt anmodet om uttalelser og vurderinger.

I det hele er det et særdeles omfattende spekter av arbeidsoppgaver som krever både spesialkunnskaper og faglig kompetanse. Selskapet må være fleksibelt og kunne sette inn fagfolk på de forskjellige felter, til forskjellige tider og i de ulike distrikter, alt etter som oppgavene melder seg.

Selv om vi må innrømme at manglende pengemidler har begrenset mulighetene til innsats i så stor utstrekning som vi ønsker, har det vært inspirerende å arbeide med de mange aktuelle arbeidsoppgaver. Vi har også kunnet glede oss av et særdeles godt samarbeid først og fremst med Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet og Kirke- og undervisningsdepartementet ved Statens Ungdoms- og Idrettskontor, med Landbruksselskaper og jordstyrer, med andre Selskaper og institusjoner, og med private grunneiere og alle andre interesserte.

Ordet samarbeid sto også i fokus for de faglige møter som markerte 70 års jubileet under Selskapets symposium om myr og torv den 11. og 12. desember 1972. Formålet var å vise hvor vi idag står eller hva vi mener, når det gjelder de mange aktuelle faglige spørsmål vedr. myrsaken. På bakgrunn av denne visshet ønsket vi å inspirere til videre arbeid og samarbeid om oppgavene som fremtiden vil stille oss overfor.

Selskapet hadde gleden av en særdeles stor oppslutning av interesserte fagfolk fra veiledningstjenesten og administrasjonen. Både praktikere og produsenter når det gjelder bruk av myr og torv, samt andre interesserte var godt representert.

Et særlig høydepunkt var det at Selskapets høye beskytter *H. M. Kong Olav V* deltok i vår enkle middag på Frognerseteren Hovedrestaurant den 11. desember 1972. Blant deltakerne hadde vi dessuten Landbruksministeren, statsråd Einar Moxnes, Stortingsmennene Ingvar Bakken og Hermod Eian som representanter for Stortingets Landbrukskomite, samt de fleste av aktørene under foredragsmøtene og to av Selskapets æresmedlemmer, Selskapets tidligere direktør dr. agr. Aasulv Løddesøl og tidligere forsøksleder Hans Hagerup.

Fra våre naboland hadde vi som spesielle gjester, professor dr. Erkki Kivinen fra Finland, professor Sven L. Jansson fra Sverige og administrerende direktør i Det danske Hedeselskab Knud Sandahl Skov fra Danmark. Blant deltakerne var det dessuten flere andre fagfolk fra våre naboland.

Vårt symposium ble derfor også en ny bekreftelse på det gode samarbeid som vi har over landegrensen, først og fremst med våre naboer som snakker skandinavisk. Vi har også grunn til å være fornøyd med den kontakt vi fikk bekreftet med kolleger og andre interesserte fra vårt eget land.

SELSKAPETS ORGANER

Det norske myrselskap er organisert som et frittstående Selskap, med medlemmer direkte tilknyttet Selskapet med en årlig kontingent eller ved en engangsavgift for livsvarig medlemskap. En rekke medlemmer er indirekte tilknyttet Myrselskapet ved bl.a. Trøndelag Myrselskap.

Selskapet bevilges statstilskott til driften og er administrativt underlagt Landbruksdepartementet. Fast ansatte tjenestemenn og funksjonærer i Selskapet er innlemmet i Statens Pensjonskasse.

Medlemmer.

I meldingsåret er det tegnet 46 nye medlemmer, herav 20 livsvarige, 25 årsbetalende og 1 indirekte ved Trøndelag Myrselskap. Det har vært en avgang på 27 årsbetalende, 8 livsvarige, 2 indirekte og 1 korresponderende medlem.

Ved årsskiftet hadde Selskapet i alt 1 069 medlemmer. Av disse er 439 tilknyttet Selskapet som årsbetalende medlemmer, 476 som livsvarige, 145 som indirekte og 6 korresponderende medlemmer. Dessuten var det registrert 154 bytteforbindelser, 68 utenlandske og 86 norske.

Selskapet har 3 æresmedlemmer: Statsgeolog dr. philos. *Gunnar Holmsen*, forsøksleder *Hans Hagerup* og direktør, dr. agr. *Aasulv Løddesøl*.

Styret.

Det norske myrselskaps styre har i 1972 vært:

Stortingsmann Thorstein Treholt, Brandbu (formann), skipsreder gårdbruker Carsten Bruun, Sem (nestformann), landbruksdirektør Aslak Lidtveit, Smestad, Oslo, fabrikkieier Alf Ording, Nittedal, gårdbruker Ove Munthe-Kaas, Hov i Land og Selskapets direktør, Ole Lie.

Størstedelen av meldingsåret frem til 17. oktober fungerte nestformannen, Carsten Bruun som formann, idet Thorstein Treholt ba seg fritatt fra formannsvervet i den tiden han var medlem av Regjeringsringen. For samme tidsrom fungerte landbruksdirektør Aslak Lidtveit som nestformann i henhold til valg på Selskapets representantskapsmøte den 17. februar og første varamann til styret, sivilingeniør Sv. Skaven-Haug, Nordstrandshøgda, var fast medlem av styret.

Styrets varamenn har foruten sivilingeniør Skaven-Haug, vært ingeniør Th. Løvlie, Bærum, fylkesgartner Torvald Vaage, Kolbotn og amanuensis Hans Aamodt, Ås.

Styret har i 1972 holdt i alt 6 møter og behandlet 31 saker.

Representantskapet

Valgt på årsmøtet 1971: Fylkeslandbrukssjef Modolf Sjøgard, Steinkjer, fylkeslandbrukssjef Johan Lyche, Sarpsborg, direktør Ivar Aavatsmark, Smestad, gårdbruker Lars Lie, Levanger, avdelingssjef Rolf Evju, Asker, beitekonsulent Erling Lyftingsmo, Vefsn, rektor Haakon Sløgedal, Søgne, statskonsulent Bjarne Frøystad, Stavanger og fylkeslandbrukssjef Oskar Øksnes, Molde.

Valgt på årsmøtet 1972: Direktør Leif Fr. Koxvold, Nordstrand, konsulent Reidar D. Tønnesson, Blommenholm, gårdbruker Nils Berg, Byåsen, Trondheim, brukseier Gunnar Gjein, Stokke, bestyrer Wilhelm Aasli, Bjørkelangen, forsøksleder Jens Roll-Hansen, Stjørdal, bestyrer Ola Valen-Sendstad, Årnes, bonde Magnus Folkvord, Sandnes og statskonsulent Ole Jerven, Ås.

Valgt av Trøndelag Myrselskap: Fylkesagronom Carl Ivar Storøy, Trondheim og ingeniør Th. Løvlie.

Funksjonærene.

Det fast ansatte personale har vært:

Ved hovedkontoret og konsulentkontorene: Direktør, sivilagr. Ole Lie, ans. 1947, kontorfullmektig Edith Fjæreide, ans. 1943 og kontorassistent Else Bergskaug, ans. 1970. Myrkonulerter: Jordskiftekan didat Osc. Hovde, ans. 1935, sivilagr. Per Hornburg, ans. 1948 og sivilagr. Einar Wold, ans. 1956. Førstesekretær, sivilagr. Nils Harald Hauge, ans. 1971. Fagassistent I, sivilagr. Arild Larsen ans. 1971. Arild Larsen sluttet i sin stilling 13/8 1972 for å overta en stilling som forskningsassistent ved Institutt for plantedyrking ved N.L.H. Fra 16/8 har forstkandidat Steinar Wormdal vært ansatt i stillingen som fagassistent I.

Ved forsøksstasjonen: Forsøksleder, sivilagr. Nils Vikeland, ans. 1962, amanuensis, sivilagr. Rolf Celius, ans. 1956, fagassistent II, agronomtekniker Odd Furuseth, ans. 1967. Furuseth sluttet i sin stilling den 31/1 1972. Fra 1/5 1972 ble som ny fagassistent II ansatt agronom Egil Grønli. Arbeidsformann, agronom Trygve Christensen, ans. 1949.

* * *

Selskapet har også i årets løp hatt behov for å engasjere en del ekstra hjelp. Dr. agr. Aasulv Løddesøl har således utført forskjellige spesialarbeider og forskningsassistent Arild Larsen har på fritid siste del av året utført en del arbeid med sine feltoppdrag fra forsommeren 1972. Ved forsøksstasjonen leies flere arbeidere til gårdsdriften og forsøkene under sommersesongen.

Selskapets revisor har også i 1972 vært Revisjonsfirmaet A/S Revision v/administrerende direktør Gunnar Øyslebø og statsautorisert revisor T. Walseng.

OPPLYSNINGSVIRKSOMHETEN

I den utstrekning tid og midler har tillatt er det lagt vekt på å utvirke forskjellige former for faglig informasjon om myr og torvspørsmål. Av viktige ledd i opplysningsvirksomheten kan nevnes:

Medlemsbladet

Selskapets medlemsblad, Meddelelser fra Det norske myrselskap, har i meldingsåret utkommet med 5 hefter, idet nr. 5 og 6 ble utgitt som dobbeltheft. Årsaken til dette var først og fremst at jubileumsmeldingen, «Tilbakeblikk ved 70 års milepelen» av dr. agr. Aasulv Løddesøl, av tekniske grunner ble samlet i et stort hefte. Opplaget for Meddelelser har som vanlig vært 1400, hvorav 1300 medgår til utsending til Selskapets medlemmer og andre forbindelser.

Fagartikler og meldinger som det er av interesse å ha til disposisjon i et større opplag for opplysningsvirksomheten, er som vanlig utgitt i særtrykk. En gledelig utvikling som har forsterket seg de senere år, er at slike særtrykk etterspørres for bruk i undervisningen både av skoler og andre institusjoner.

Av særtrykk som er utgitt i 1972, nevnes følgende i den rekkefølge artiklene ble trykt: «Torv som vekstmedium», av forsøksleder Jens Roll-Hansen. «Grasproduksjon på myrjord», av amanuensis Rolf Celius. «Grøfting av myrjord», av direktør Ole Lie. «Romforhold i jordmaterialer», av sivilingeniør Sv. Skaven-Haug. «Brunfargen i naturlig vann», av cand. real. Egil T. Gjessing. «Det norske myrselskap. Tilbakeblikk ved 70 års milepelen», av dr. agr. Aasulv Løddesøl.

Særtrykk kan interesserte få tilsendt ved henvendelse til Myrselskapets kontor.

Foredrag, møter, demonstrasjoner og konferanser.

Deltakelse i forskjellige arrangementer med foredrag og orienteringer synes stadig å være en aktuell og effektiv informasjonsmåte. Myrselskapets representantskapsmøte og årsmøte ble holdt den 17. februar i Oslo Håndverks- og Industriforening. I tilknytning til møtene holdt amanuensis Rolf Celius foredrag om grasdyrking på myrjord.

Under Landbruksvekas utstilling på Sjølyst i Oslo 14.—20. februar arrangerte Myrselskapet egen stand med utstilling av torvprodukter i forskjellige former. Selskapets stand var kontinuerlig betjent av egne funksjonærer. Foruten torvprodukter som vekstmedium og jordforbedringsmiddel, samt komprimerte torvprodukter, ble bruk av torv i tørrklosetter demonstrert. Det var også denne gang stor interesse for torvproduktene og godt besøk på Selskapets stand.

På Trøndelag Myrselskaps årsmøte den 5. april i forbindelse med Landbruksuka i Trondheim, holdt direktør Ole Lie, foredrag om grøf-

ting av myr. Direktør Lie holdt to forelesninger den 17. oktober om utnyttelse av myr på kurs i utmarkslære ved Norges Landbruks-høgskoles avdeling på Sem i Asker.

Konsulent Einar Wold deltok i Den Norske Ingeniørforenings seminar om Planlegging, prosjektering og bygging av idrettsanlegg, på Kongsberg 16.—17. oktober, og holdt foredrag om myrarealer til idrettsanlegg. Han deltok også i Ingeniørforeningens studiereise til München i tiden 17.—20. oktober. Deltakerne i seminaret diskuterte her bl.a. olympiaanleggenes bygningsmessige og funksjonelle forhold. Konsulent Wold holdt også foredrag om det samme emnet ved konferanse for ledere av kommunale idrettsanlegg i Bergen 16.—19. mars.

Konsulent Per Hornburg har i 1972 deltatt i flere konferanser og befaringer vedr. utnyttelse av torvforekomstene på Andøya og møter med Nordland Landbruksselskap m.fl. vedr. jordbruksplaner og arealdisponeringsspørsmål. Også i Sør-Norge har det i året vært relativt mange mindre, men betydningsfulle møter og andre arrangementer hvor representanter fra Myrselskapet har deltatt og holdt orienteringer. Ofte er det forsamlinger av grunneiere som på denne måte blir informert om utnyttelse av myrarealer o.l. Konsulent Osc. Hovde har således deltatt ved vurdering av slike saker med Landbruksselskapets tjenestemenn i Møre og Romsdal.

Flere av Selskapets tjenestemenn har også i 1972 vært engasjert ved forskjellige komitéer og utvalg som har oppgaver i forbindelse med myr og torv eller tilgrensede fagområder. Det kan i denne forbindelse vises til tidligere meldinger.

Internasjonalt samarbeid.

Ved verdenskonferansen for International Peat Society i Helsinki i tiden 22/6—3/7 deltok fra Norge bl.a. dr. agr. Aasulv Løddesøl, myrkonsulent Per Hornburg, fabrikkeier Alf Ording, direktør Leif Fr. Koxvold og forsøksleder Jens Roll-Hansen. De tre sistnevnte har også tilknytning til Myrselskapet, som styremedlem og medlemmer av representantskapet. Konsulent Hornburg og forsøksleder Roll-Hansen holdt foredrag ved kongressen om henholdsvis arbeidet i Norge vedr. undersøkelse av verneverdige myrer og om torv som vekstmedium.

Det bør ellers nevnes at sivilingeniør Sv. Skaven-Haug deltok med en rapport til kongressen om «Romforhold i jordmaterialer», som også ble referert og trykt i Proceedings fra I.P.S. 4. internasjonale kongress.

Vårt Selskap var med andre ord godt representert både med rapporter og møtedeltakere. Samarbeidet innen I.P.S. skaffer oss en mengde nyttig fagstoff fra deltakerlandene. Dette vil stort sett si alle land med myr og torvinteresser av betydning.

På det nordiske plan har det også i meldingsåret foregått et omfattende samarbeid bl.a. vedr. deklarasjon av torv og torvprodukter med sikte på felles nordiske regler. I tida 12. og 13. september ble i denne forbindelse holdt en konferanse i Danmark, ved Det danske Hedeselskabs kontor i Viborg. I konferansen var det innlagt befaringer til en del av Pindstrup Mosebrugs virksomheter og Jiffy Products anlegg på Jylland. Foruten de faste medlemmene i N.J.F.'s torvkomite var det flere deltakere fra de fire nordiske land. Fra Norge deltok statskonsulent Olav Ausland, direktør Leif Fr. Koxvold og direktør Ole Lie.

Myrselskapet har som vanlig hatt besøk av forskjellige fagfolk i fra andre land: Spesielt kan nevnes Mr. A. F. Rayment fra Myrfor-søksstasjonen på New Foundland, som ved en rundreise med assistanse av Myrselskapet, studerte myr dyrking på Østlandet og i Trøndelag, bl. a. ved besøk på Mæresmyra. Vi har hatt besøk av konsulent Sv. Aa. Andersen i Det danske Hedeselskab. Han studerte bl.a. idrettsanlegg på myr. Det er alltid hyggelig og interessant med besøk av utenlandske fagkolleger.

Myrselskapets symposium om myr og torv.

I forbindelse med markeringen av Selskapets 70 års virksomhet fra stiftelsen 11. desember 1902, ble det arrangert et symposium med en rekke foredrag om aktuelle spørsmål vedr. myr og torv. Som nevnt fikk arrangementene stor oppslutning. Vi skal referere de fagområder som ble behandlet samt møteledere og foredragsholdere.

Myrsakens stilling og historie:

Møteleder: Landbruksdirektør Aslak Lidtveit.

Foredragsholdere: Landbruksdirektør John Ringen, dr. agr. Aasulv Løddesøl, direktør Ole Lie, forsøksleder Nils Vikeland, professor dr. Erkki Kivinen, professor Sven L. Jansson, direktør Knud Sandahl Skov.

Utnyttelse av torv til planteproduksjon:

Møteleder: Statskonsulent Olav Ausland.

Foredragsholdere: Myrkonsulent Einar Wold, fabrikkieier Alf Ording, sivilingeniør Sv. Skaven-Haug, direktør Leif Fr. Koxvold, forsøksleder Jens Roll-Hansen.

Myrlandskaper til allmennyttige formål:

Møteleder: Ekspedisjonssjef Gunnar Germeten.

Foredragsholdere: Professor dr. Olav Gjærevoll, amanuensis Asbjørn Moen, myrkonsulent Per Hornburg, kontorsjef Magnus Nilsen, myrkonsulent Einar Wold.

Utnyttelse av myr til jordbruk og skogreising:

Møteleder: Jorddirektør Ottar Fjærvoll.

Foredragsholdere: Myrkonsulent Osc. Hovde, direktør Ole Lie, professor Asbjørn Sorteberg, førsteamanuensis Arnor Njøs, amanuensis Rolf Celius, amanuensis Peder Hove, statskonsulent Ole Jerven.

Samtlige foredrag vil bli trykt i Meddelelser og dessuten utgitt som særtrykk. Det er innvilget økonomisk støtte til utgiftene med trykning av foredragene m.v., både fra Landbruksdepartementet og fra Norges Landbruksvitenskapelige forskningsråd.

KONSULENTVIRKSOMHETEN

Selskapets konsulentvirksomhet omfatter bl.a. undersøkelser, planlegging og veiledning vedr. utnyttelse av myr og fastmarksarealer, samt torvdrift. Interessen for myrene og andre landarealer er stadig stigende, både når det gjelder til nydyrking og i annen forbindelse.

Utnyttelse av torvforekomstene.

I myrene finnes torvforekomster av forskjellig karakter eller torv som kan nyttes til ulike formål etter materialets egenskaper. Hovedgruppene av torv kan deles i følgende to typer, brenntorv og strøtorv.

Brenntorvprodukter.

Med brenntorvprodukter forstår vi her sterkt omdannet (humifisert) torv ved såkalt fortorving, som er en reduksjonsprosess med relativ økning av carboninnholdet i materialet.

I vårt land har tidligere utnyttelse som brenntorv, særlig i brenselkriser, omfattet både maskinell fremstilling av torvbrensel for salg, og skjæring av torv til eget husbrensel. Sistnevnte form for brenntorvfremstilling har spesielt foregått i de skogløse kyststrøkene. Andre former for brensel og elektrisk oppvarming har nå overtatt brenselforsyningen. For tiden stikkes neppe mere enn 4000—5000 m³ årlig til brensel. Det er enkelte husstander i kyststrøkene som mer av tradisjon tar inn noe torvbrensel.

Torv som strø, jordforbedringsmiddel og vekstmedium m.v.

For utnyttelse til strømiddel eller som såkalt dyrkingstorv (vekstmedium og jordforbedringsmiddel) er stort sett lite omdannet kvitmosetorv mest ettertraktet. I de fleste tilfeller er man ute etter et råstoff med relativt stort porevolum, eller m.a.o stor vann- og luftkapasitet. Det utelukkes imidlertid ikke at man til jordforbedring og visse former for vekstmedium, også vil være interessert i midlere omdannet torv.

I 1972 har det fortsatt vært sterke interesser for å øke torvproduksjonen. Det norske myrselskap innhenter årlig oppgaver over

Fabrikkеier Ording orienterer Myrselskapets styre om nye driftsmåter i torvindustrien under befaringen på Liermosen Torvstrøfabrikk. Fot. E. W.

den fabrikkmessige produksjon og markedsføring av torv. Selv om alle oppgavene foreløpig ikke er innkommet har vi grunn til å anta at det er en betydelig økning av leveransen i forhold til foregående år. Målt som løs revet vare (strø) før pakking, anslår vi årets produksjon ved fabrikkene til ca. 185 000 m³. Dette betyr en økning på ca. 15 000 m³ eller vel 10 % fra foregående år. Vi antar at bruken av torv direkte fra torvtak i kvantum, har økt med ca. 5 000 m³ til ca. 45 000 m³ angitt som løs vare. Derimot synes importen av torvprodukter, i henhold til oppgaver fra Statistisk Sentralbyrå, å ligge noe lavere enn foregående år, nemlig ca. 50 000 m³ angitt som løs torv før pakking, eller en nedgang på ca. 10 000 m³.

Storparten av den torvmengde som tilføres det norske marked i forskjellige typer tette pakninger, som torv emballert i tregrinder og ståltråd, eller som løs vare direkte fra myra, blir hovedsakelig brukt til planteproduksjon. Det gjelder enten som vekstmedium og jordforbedringsmiddel eller ved videre foredling til torvbrikker, blokker eller andre komprimerte produkter. Den vesentligste del av sistnevnte torvprodukter blir eksportert. Denne eksport omfatter ca. 30 000 m³ og kompenserer i noen grad vår import av torvprodukter. En stor del av de markedsførte torvprodukter blir iblandet kalk og plantenæringsstoffer til komplette vekstsubstrater av forskjellige typer.

Selskapet har også i 1972 hatt et betydelig engasjement i under-

søkelser og veiledning både når det gjelder produksjon (rasjonalisering) og markedsføring av torvprodukter. Selskapet har også deltatt i forsknings- og utredningsarbeid når det gjelder produksjon og bruk av torv av nevnte varetyper og blandinger m.v. En del av dette arbeid har foregått ved deltakelse i Det Norske Torvutvalgs arbeid. Myrselskapet bør fortsatt satse sterkest mulig på å stimulere torvproduksjonen.

Dyrking og skogreising.

Det er undersøkelser og planlegging for dyrking som også i 1972 har vært dominerende innen konsulentvirksomheten. Undersøkelser av myrer til skogreising er nå mer sjelden. Dette har muligens en viss sammenheng med en bevisst fagpolitikk fra skoetatens folk, nemlig at skogbruket i størst mulig utstrekning bør satse på å holde vedlike eldre grøttefelter, som nå en periode krever mye arbeid til opprensk og forbedringer. I noen utstrekning har likevel spørsmål om alternativ utnyttelse til skogbruk eller jordbruk vært reist, både under befaringer og som oppdrag for undersøkelser.

Det har vært undersøkt en rekke større felter for planlegging av nydyrking og grøfting m.v. Samlet areal som er detaljundersøkt i 1972 dreier seg om 25 000 dekar, hvorav ca. $\frac{1}{4}$ er delvis forsumpet fastmark.

De viktigste feltene av en viss størrelse nevnes:

Finnmark fylke.

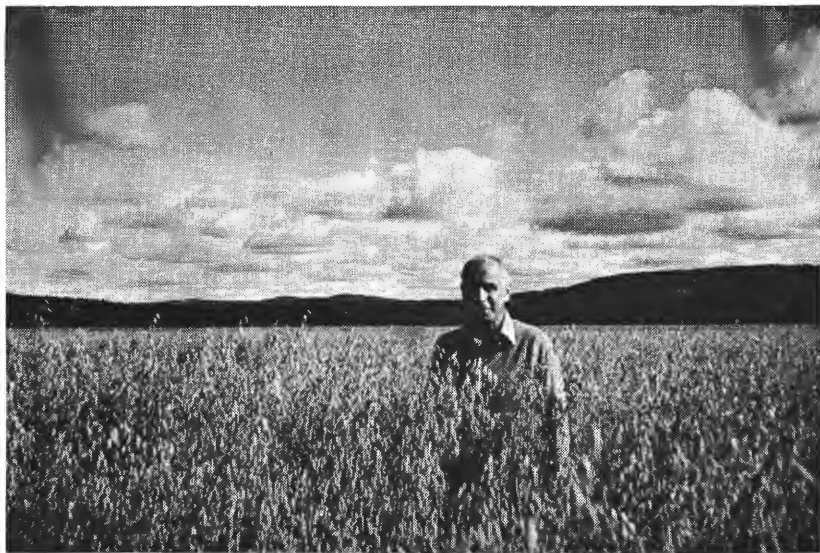
Lismamyrene, Tana kommune.

Dette området som vesentlig består av statsgrunn, ble undersøkt etter anmodning fra Tana Jordstyre. Av et samlet undersøkt areal på ca. 4 000 dekar er ca. halvparten myr — mest grunne myrer av typen starrmyr og krattmyr med mosemyrbunn. Undergrunnen er silt (fin sand). En betydelig del av fastmarka er steinfri jord som ansees godt skikket til dyrking. Feltet krever relativt små omkostninger til avløpskanaler. Finnmark Landbruksselskap er interessert i mulighetene for å anlegge 2 fellesbeiter á ca. 500 dekar på feltet.

Troms fylke.

Finnsætermyrene, Kvæfjord kommune.

Dette feltet tilhører Selskapet Ny Jord. Av et totalareal på 1 381 dekar er 1 000 dekar myr — resten fastmark. Om lag $\frac{2}{3}$ av myrarealet er grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen, mens resten vesentlig er mosemyr. Feltet har gode avløps- og hellingsforhold. Torvlagene er relativt sterkt omdannet og har på en stor del av feltet, brenntorvkarakter i dypere lag. Bare en liten del av fastmarka egner seg til fulldyrking, men overflatedyrking til beite kan være aktuelt. For å kunne utnytte feltet må det bygges ca. 3 km vei.

Myrselskapets nestformann strekker seg sammen med Vollhavren på Glesmyra i Våler. Fot. E. W.

Nordland fylke.

Granåsmyra — Tortenåsmyra, Nesna kommune.

Her ble det undersøkt et areal på ca. 200 dekar myr under gårdene Langset. Dette er gode dyrkingsmyrer som også ligger ved brukbar traktorvei. Mulighetene for utnyttelse som tilskottsjord er gode.

Nord-Trøndelag.

Sør-vestre del av Brennmyra, Snåsa kommune.

Her er det et samlet areal på ca. 230 dekar, med ca. 180 dekar myr, og ca. 50 dekar fastmark som ble undersøkt. Det øvrige areal av Brennmyra, ca. 800 dekar, ble undersøkt av Myrselskapet i 1970. Området ligger ca. 7 km sør-vest for Snåsa st., tett ved jernbanelinje og riksveg 763 til Jørstad st. Eierne ønsker å utnytte arealet som tilskottsjord med sikte på øket dyrking av korn eller gras.

Prestegårdsmyra, Snåsa kommune.

Samlet areal på dette feltet utgjør ca. 300 dekar. Arealet består vesentlig av myrjord av typen lyngrik kvitmosemyr. Området tilhører Sannes gård og Snåsa Prestegård ved opplysningsvesenets fond. Feltet ligger like sør for ungdoms- og folkeskolen. Snåsa torvstrøfabrikk, som var i drift fra 1910 til 1915, har tatt ut torv på søndre del av myra hvor det finnes en del torvgraver og paller. Arealet ønskes utnyttet som tilskottsjord for dyrking av korn eller gras.

Svartåsmyrene, Snåsa kommune.

Undersøkelsene her omfatter et myrareal på ca. 200 dekar. Arealet er av en skogås delt i to omtrent like store deler, søndre og nordre Svartåsmyr. Eierne er interessert i tilleggsjord for dyrking av gras- og fôrvekster. Feltet ligger ca. 3 km nord-øst for eierens gårdsbruk.

Yttermyran, Snåsa kommune.

Det undersøkte areal utgjør ca. 80 dekar med grunn myr og forsumpet fastmark, og ligger sør for Jørstad st., og vest for jernbanelinjen. Feltet er omgitt av barskog, men grenser i sør mot dyrket mark. Området er svært flatt, men har gode avløpsmuligheter. Eierne ønsker å nytte arealet til korndyrking.

Løvmyra og Lillemyra, Snåsa kommune.

Her er undersøkt ca. 200 dekar myr, som eierne er interessert i å kunne utnytte til bruksutbygging. Myrområdet grenser mot tidligere dyrket myr og fastmark, og ligger sentralt til ved vei og Agle stasjon.

Røseggmyra, Steinkjer kommune.

Røseggmyra ligger ca. 10 km nord for Steinkjer ved riksvei nr. 17. Hele myrområdet utgjør ca. 1100 dekar, hvorav ca. 600 dekar ble detaljundersøkt i 1972. Det undersøkte området består av forholdsvis dyp kvitmosemyr som partvis er meget løs og bløt. Vinteren 1971—1972 ble det utført foreløpig grøfting på store deler av myra med Kopo grøftefres. Resultatet synes å bli vellykket. På bløte partier hvor det tidligere var ufremkommelig, ble overflaten forholdsvis tørr og fast etter grøftingen.

Fjellmannmyra, Verdal kommune.

Denne myra ligger nord for Kalgarden i Sul, som er kjent fra sagnet om Hellig Olav. Undersøkelsene omfattet et samlet areal på ca. 500 dekar av myr og forsumpet skogsmark, h.o.h. er ca. 450 m. Hensikten var å vurdere om arealet egner seg for oppdyrking til beite eller fôrdyrking. En del av gårdbrukerne i Sul og Inndalen er interessert i anlegg av fellesbeite. Det er Aktieselskapet Værdalsbruket som eier området. Spørsmålet om fredning av et større område som omfatter Fjellmannmyra, er tatt opp bl.a. av grunneieren.

Stormyra, Verdal kommune.

Dette myrområdet ligger sør-øst for Fjellmannmyra og like nord-øst for Kalgarden. Det dreier seg her om ca. 300 dekar myr, h.o.h. ca. 450 m. Undersøkelsen tok sikte på å vurdere myra som et alternativ til Fjellmannmyra for dyrking til beite. Det er en reinslakterplass i kanten av denne myra.

Sør-Trøndelag.

Myr ved Bellinga, Holtålen kommune.

Dette myrområde ligger ved fjellvei (Bellingaveien) ca. 3 km fra

hovedvei og Haltdalen sentrum. Arealet utgjør ca. 500 dekar, 200 dekar myr og 300 dekar fastmark. Høyden over havet er ca. 550 m. Feltet ligger i god helling mot øst og delvis noenlunde bra værbeskyttet. Her er gode avløpsforhold. Det er interesse for å utnytte arealet til fellesbeite.

Smådalsvolla i Hessdalen, Holtålen kommune.

Området ligger ca. 100 m fra veien til Finsåvollen gård. Høyden over havet dreier seg om 700 m. Feltet har gode hellings- og avløpsforhold. Arealet utgjør ca. 670 dekar, 370 dekar fastmark og 300 dekar myr. Det var også her interesse for dyrking til fellesbeite eller fôrdyrking. Dyrkingsmulighetene er ikke gode for dette areal.

Møre og Romsdal.

Nordvikfeltet, Smøla.

Som ledd i en samlet plan for undersøkelse av myrer på Smøla, ble det høsten 1972 undersøkt et myrområde på ca. 1000 dekar øst for Roksvåg. Det totale areal som skal undersøkes i dette området er ca. 2800 dekar. Myrarealet som ble undersøkt i 1972, består av lyngrike- og grasrike mosemyrer med myrdybder varierende fra 0,3—5,0 m. Feltet har gunstig beliggenhet for flere gårdbrukere som er interessert i bruksutbygging. Det skulle her være mulig å ta ut større arealer som har tilstrekkelig dybde og ellers har egenskaper som gjør dem velegnet for dyrking. Undergrunnen er delvis fjell. Torvlagene har stort sett en gunstig omdannelsesgrad.

Denne undersøkelse forutsettes å fortsette sommeren 1973.

Myr på Toven, Nesset kommune.

Undersøkelsen av dette arealet er en fortsettelse av arbeidet på Bersåsmyrene i 1971. Arealet dreier seg om ca. 1000 dekar, hvorav 400 dekar er myr av forskjellige typer, mens resten er mineraljord (skogsmark) med tildels bra bonitet.

Her er det betydelige arealer som kan nyttes til bruksutbygging for Tovengården.

Hennadalen, Halså kommune.

Her ble det undersøkt et areal på ca. 500 dekar, som vesentlig består av grunn grasmyr med noe stein i undergrunnen. På fastmarksområdene omkring myra er det også et stort innhold av stein og blokker, men ikke større enn at en del av området kan dyrkes.

Feltet ligger 220—270 m.o.h. i god helling. Det er interesse for dyrking til felleseter på dette arealet.

Koldafeltet, Sykkylven kommune.

Her er det et felt på ca. 500 dekar med storparten myr. Høyden over havet er 120—200 m. Det er god helling for grøfting. Feltet

tenkes nyttet til fellesbeite. Det ligger forholdsvis godt til rette for slik utnyttelse.

Svanvikmyrene, Eide kommune.

Undersøkelsen her tar sikte på vurdering av både dyrkingsmulighetene og synkningsforholdene, idet myrarealene går inn som interessert areal ved senkningsplaner for Vassgårdsvannet og tre mindre elver. Arealene her tenkes utnyttet som tilleggsjord for brukene i området.

Det ble undersøkt et areal på ca. 1200 dekar myr og 300 dekar fastmark. Det ble dessuten foretatt noen dybdeboringer og nivelleringer av dyrket myr på Svanviken Bruk. Her var av interesse å vurdere mulighetene for omgrøfting av visse arealer tidligere dyrket myr.

Vest-Agder.

Flatstøl, Sirdal kommune.

I øvre Sirdal ble ca. 400 dekar myr og mineraljord ved Flatstøl undersøkt med tanke på oppdyrking og anlegg av fellesbeite. Oppdyrking her er blitt særlig aktuell etter at kraftverkutbyggingen i distriktet har medført en god vei inn til feltet. Høyden over havet er ca. 650 m.

Aust-Agder.

Vidmyr, Bykle kommune i Setesdal.

Undersøkelsene på Vidmyr i Bykle ble fortsatt i 1972 med detaljerte undersøkelser av i alt ca. 1600 dekar, i tillegg til de ca. 1700 dekar som ble undersøkt i 1971. Arealet som ble undersøkt i 1972 er ca. 1000 dekar myr og ca. 600 dekar mineraljord. Undersøkelsene på Vidmyr viser at det her er betydelige, sammenhengende arealer som vil kunne dyrkes opp med tanke på grasproduksjon. Det foreligger imidlertid nå forslag om fredning i dette området.

Telemark.

Del av Stavsholtmyrene, Bø kommune.

Her foreligger nå forslag om å frede et større myrareal innbefattet Stormyra, som ligger sentralt i Stavsholtområdet. Undersøkelser for å finne arealer til anlegg av et fellesbeite i Stavsholtmyrene, utenom det areal som omfattes av fredningsforslaget, ble fortsatt i 1972. Om lag 300 dekar øst for et felt som ble undersøkt i 1971, ble således detaljundersøkt i 1972, mens det ble foretatt en mer oversiktsmessig undersøkelse av ca. 400—500 dekar lengst vest i området.

Undersøkelsene viser at storparten av de gjenværende arealer etter eventuell fredning som foreslått, er dårlig egnet til anlegg av fellesbeite. Dersom midtpartiet med Stormyra blir fredet, vil det bli for lite dyrkbar myr og fastmark til disposisjon for et større anlegg.

Oppland.

Tranbærtjernet og Svartputtbekken, Lunner kommune.

En del beiteberettigede i Lunner almenning er interessert i å dyrke opp et areal til fellesbeite i tilknytning til arealene på de nedlagte gårdene på Snellingen. Etter henvendelse fra herredsaagronomen i Lunner ble det derfor undersøkt ca. 700 dekar fastmark og ca. 300 dekar myr i området Snellingen, Tranbærtjern og Svartputtbekken.

Særlig fastmarka er skogbevokst. Høyden over havet dreier seg om 500 m.

Hedmark.

Myrer nord for Finnstadsjøen, Brydal, Tynset kommune.

I Brydalen er det tilsammen ca. 4000 dekar myr og forsumpet fastmark. Det er av interesse å vurdere dyrkingsmulighetene for hele dette areal og systematisk boring ble foretatt. Brya med tilløpselva Speka renner gjennom myrområdene og ut i Finnstadsjøen. De sørligste områdene oversvømmes ved flom både av sjøen og nedre deler av Brya. Store partier kan ikke tørrlegges tilfredsstillende selv ved lav vannstand. Det er i tilfelle nødvendig med senking av Finnstadsjøen, som tidligere også er senket (plan av 13/1—32). Vassdragsvesenet ved forbygningsavdelingen, har nå utarbeidet en ny plan for senking av Finnstadsjøen og forbygging mot Brya (plan av mars 1967).

Resultatene fra Myrselskapets detaljundersøkelser vil bl.a. være med å bestemme hvor omfattende senkningen må være for å få tilfredsstillende tørrlegging av områdene. For Storrøstfloen — ca. 1400 dekar — i nordenden av elva, er det imidlertid ikke nødvendig med senkning av Finnstadsjøen, men tilstrekkelig med senkning av Brya nord for Vestlibrua.

Brekka — Storkjølen, Engerdal kommune.

Øst for Hylleråsen i Engerdal er det et myrareal på flere tusen dekar, hvor det er interesse for dyrking med henblikk på felles fôr-dyrking, eventuelt fellesbeite.

Myrselskapet har undersøkt et område på ca. 1500 dekar av Brekka — Storkjølen. Arealet er delvis oppdelt av meget blokk- og steinrik bunnmorene — tildels ablasjonsmorene, som også danner jordarten under torvlagene. Det finnes her relativt store arealer dyrkbar myr. Vei fram til Lillerøåsen går i sørkanten av feltet. Høyden over havet er i middel ca. 840 m.

Gysdalskjølen, Engerdal kommune.

Det undersøkte areal her utgjør ca. 300 dekar, og ligger ca. 3 km sør for Brekka—Storkjølen i samme fjellparti, like ved Røasetra. Her er det også vanskelige bunnforhold med stort blokk- og steininnhold, men en del av arealet vil kunne dyrkes til beite eller fôrproduksjon.

Stormyra, Bjørnstad gård, Åmot kommune.

Dette myrarealet er detaljundersøkt med hensyn på oppdyrking eller eventuell skogreising. Myrområdet er på ca. 75 dekar. Av myrtypene er skogsmyr sterkest representert med over halve arealet, mens en også har innslag av mosemyr og grasmyr.

Feltet ligger en km fra eierens gård, og 200 m fra en skogsbilvei. Utnyttelse av myrområdet vil være av betydning ved eventuell utbygging av jordbruksdriften på bruket.

Langbrumyra, Våler kommune.

Dette myrarealet er på ca. 500 dekar og ligger over flere eiendoms-teiger i Tøråsen, sør-øst for Søråssjøen. Myra er detaljundersøkt med sikte på oppdyrking, eventuelt til tilskottsjord. Undersøkelsene viste at feltet egner seg relativt godt for dyrking når en forutsetter senkning av et tjern, Abbortjernet, som ligger innen myrarealet.

For betydelige deler av feltet består undergrunnen av fin sand eller silt. Det samme gjelder en stor del av fastmarka omkring myrene. Masse fra sandrygger ved myra kan brukes til sandkjøring på de løse deler av myrarealet.

Østfold.

Breimyra, Halden kommune.

Myrområdet utgjør ca. 100 dekar og ligger ved skogsvei, ca. 4 km fra hovedveien Østbymoene—Femsjøen. Deler av myra vil egne seg for grasproduksjon, men det er vanskelige grunnforhold med fjell under torvlagene.

* * *

Vi har her nevnt de større og noen mer spesielle felter. I tillegg har Selskapet undersøkt en rekke mindre dyrkingsarealer. Det er som nevnt, stor interesse for dyrking til bruksutbygging både som enkelttiltak og fellesanlegg. Selv små arealer kan representere et betydelig tilskott til et enkelt bruk.

Myrselskapet har allerede fått så mange henvendelser om nye undersøkelser at kommende sesong også vil være fullt belagt. Det er derfor tydelig at denne del av Selskapets virksomhet bør søkes øket mest mulig.

Myrinventering.

Det har ikke vært mulig å komme i gang med oversiktsmessige undersøkelser, såkalte myrinventeringer, i 1972, men på høstparten lyktes det å løse spørsmålet om finansieringen av det planlagte inventeringsarbeidet i Inndal statsalmenning i Verdal. Selskapet var imidlertid da så sterkt belagt med andre oppgaver, at et relativt tidlig snøfall som kom i nevnte område, satte en stopper for dette arbeidet høsten 1972.

Vi regner med å kunne gjennomføre markarbeidet i Inndal almenning sommeren 1973.

FORSKJELLIGE OPPGAVER

Under denne gruppe omtaler vi forskjellige arbeidsoppdrag som er av mer spesiell karakter.

Bygg- og rekreasjonsanlegg m.v.

Det har også i 1972 vært en betydelig pågang om undersøkelser av nevnte karakter bl.a. idrettsanlegg. Vi skal nedenfor kort nevne de saker som har krevd markundersøkelser vedrørende gruppen bygg- og rekreasjonsanlegg:

Sofiemyr idrettspark, Oppegård. Besiktigelse og konferanser vedr. fullføring av drenering og opparbeidelse av en ca. 40 dekar stor idrettspark, med friareal ved Kolbotn i Oppegård. De første grunnundersøkelser på dette anlegget ble foretatt av Myrselskapet i 1963.

Tårnåsen skole, Oppegård. Undersøkelse av et myr- og krattskogområde for anlegg av skoleidrettsplass ved Tårnåsen nye skole.

Høydalsmo, Tokke i Telemark. Undersøkelse av et område for ny idrettsplass ved Høydalsmo ungdomsskole.

Albukjør, Tvedestrand. Befaring og konferanser vedr. dreneringsplan for tidligere undersøkt myrareal med tanke på parkområde omkring Albukjør sykehjem.

Holskogen, Kristiansand. Undersøkelse av et ca. 11 dekar stort myrareal som skal nyttes til avfallsplass for Kristiansand.

Hidra, Flekkefjord. Undersøkelse med tanke på utvidelse og forbedring av fotballlette på øya Hidra.

Pollestad, Klepp. Undersøkelse av Pollestadmyra i Klepp, ca. 130 dekar. Området er tenkt nytt til byggeformål og reguleringsmyndighetene ønsket en vurdering av arealet og dreneringsmulighetene m.v.

Skudenes, Karmøy. Undersøkelse med tanke på omlegging og utvidelser av Skudenes idrettsplass, som delvis ligger på myr.

Hagabotnane, Samnanger, Hordaland. Befaring av et område for påtenkt plassering av sentralidrettsanlegg for Samnanger.

Eidsbøen, Austevoll. Undersøkelse av ca. 13 dekar myr- og fjellområde til idrettsplass inntil Eidsbøen ungdomsskole.

Kråmyra, Ålesund. Undersøkelse for en utbedring av forholdene på Kråmyra idrettsplass.

Spjelkavik, Ålesund. Befaring på et myrområde ved Spjelkavik hvor man har planer om en større treningsbane.

Emblem, Ålesund. Befaring av et myrområde hvor det er tanken å anlegge en mindre idrettsplass for Emblem skole.

Frei, Kristiansund N. Undersøkelse av myr til idrettsplass for idrettslaget på Frei.

Heimdalsmyrene, Trondheim. I forbindelse med utbyggingsplanene for Heimdalsbyen ble Det norske myrselskap anmodet om å foreta undersøkelser av torvmassene i de allerede prosjekterte veilinjer. Hensikten med undersøkelsene var å skaffe opplysninger om torvas egenskaper, bl.a. fortorvingsgrad og fiberinnhold m.v. De forhold som antas å ville virke på torvas stabilitet ved opplegging i støyvoller var av spesiell interesse.

Ellers har Selskapet ved forskjellige anledninger deltatt i befaringer og møter vedrørende planene for Heimdalsbyen.

Vernesaker.

Myrselskapet har også i 1972 vært engasjert av Miljøverndepartementet for å registrere verneverdige områder i Nord-Norge. Siden dette arbeidet ble igangsatt i 1969, er 37 myrer og myrrike landskaper registrert. Det samlede areal utgjør hittil omkring 130 000 dekar. Områdene som er foreslått bevart er av svært ulik størrelse, fra knapt 100 dekar til ca. 30 000 dekar. De største områdene representerer landskap med høy myr- og våtmarksfrekvens, hvor det er viktig å holde landskapet fritt for ytre påvirkninger f.eks. med hensyn til hydrologiske forhold. En har konsentrert seg om å få planmessig inventering av verneverdige områder, og det er lagt vekt på å finne et best mulig utvalg av myrkompleks i landsdelen. Det utarbeides rapporter om samtlige områder. Stort sett er det liten interesse for dyrking eller torvteknisk utnyttelse av de registrerte myrer.

Av aktuelle områder som er registrert i 1972, kan nevnes myrene mellom Barvikvatnet og Langvatnet (strøket Smelror—Perfjord) i Vardø kommune, myrene ved Langnes—Klo i Øksnes kommune og myrene ved Altervann på Dønna, Dønnes kommune, og et ved Breivik i Hadsel kommune. På programmet for 1973 står i tilfelle registreringer i Indre Finnmark og på øyene i Troms fylke.

* * *

Foruten de foran nevnte spesielle oppgaver har det i årets løp vært en rekke saker som har påkalt korte befaringer og konferanser. Et stort flertall av slike befaringer vil vanligvis senere føre til undersøkelser og planlegging.

SLUTTBEMERKNINGER.

Selskapets 70. driftsår ble som allerede omtalt, markert ved forskjellige arrangementer. Jubileumsåret var et særdeles aktivt virkeår på mange fronter. Det fremgår av det som er referert foran, at Selskapet har vært sterkt belagt med arbeidsoppgaver. De mange henvendelser om assistanse, utredninger og vurderinger, viser også at Selskapets virksomhet er nødvendig. Under de forskjellige avsnitt foran er det gjort rede for Selskapets aktivitet i 1972.

I betraktning av den store innsats som gjøres på nydyrkingens område i landet vårt, er det nødvendig med en institusjon som kan foreta undersøkelser og planlegging for de spesielle jordtyper. Nydyrkingen blir etter hvert ført over på vanskeligere felter spesielt av myr. De store investeringer som må til i forbindelse med oppdyrkingen, krever en grundig planlegging.

Forsøk og forskning både når det gjelder nydyrking av myr og bruk av eldre dyrket myr, blir også mer og mer påkrevet. Spesielle problemer melder seg på de vanskelige nydyrkingsfeltene og på grunn av tynge maskiner og nye driftsformer i jordbruket. Et tredje forhold er de problemer som oppstår på eldre dyrket myr, etter hvert som de yngre torvlagene svinner bort ved oksydasjon og vinderosjon, slik at eldre torvlag av annen og delvis uprøvet karakter blir dyrkingssjiktet. Vi har spesielt inntrykk av at torvlagene ved bunnen av myrene, byr på andre dyrkingsmessige forhold, enn de yngre lag høyere opp.

Som allerede nevnt er programmet for kommende feltsesong så godt som belagt med nye oppgaver. Dette virker stimulerende for fortsatt virksomhet.

Det gode samarbeid som Selskapet har kunnet nyte godt av også i året som har passert har vært oppmuntrende. En stor del av de mange undersøkelsene på dyrkingsarealer har foregått etter anbefaling og støtte fra Landbruksdepartementet og i samarbeid med herredsagronomer og Landbruksselskapenes folk.

Styret ønsker til slutt å takke alle som har hatt samarbeid og kontakt med Selskapet i meldingsåret.

Oslo, den 29. januar 1973.

DET NORSKE MYRSELSKAPS STYRE

Thorstein Treholt/s

Carsten Bruun/s

Aslak Lidtveit/s

Ove Munthe-Kaas/s

Sv. Skaven-Haug/s

Ole Lie/s